

Maden Mühendisi Bir İşletmeci Bakış Açısıyla, İnşaat Endüstrisinde Kullanılan Hammaddelerin Üretilmesinde Karşılaşılan Problemler ve Problemlerin İzmir İlindeki Yansımaları

O. Boran

Dere Madencilik A.Ş., İzmir

ÖZET: Bu bildiri İzmir ilinde inşaat endüstrisine ham madde üreten iş yerlerinin karşılaştığı genel ve özel problemler ile bunların çözüm önerileri ele alınmıştır. 1992 yılından itibaren, İzmir Büyükşehir Belediyesi mücavir alan sınırları içinde kalan taş ve maden ocakları ile konkasör tesisleri Valilik ve Belediye tarafından çeşitli gerekçelerle kapatılmış, işyerlerinin GSM ruhsatları iptal edilmiştir. Geçmişte yaşanan hatalar, alınması gereken dersler ve yeni sahalarda bu sıkıntıların yaşanmaması için çözüm önerileri bu bildiriye irdelenmiştir.

ABSTRACT: In this paper, general and special problems and solutions to these problems, that the raw material producers who serve to the construction industry in İzmir face, are presented. Since 1992, numerous stone and mining operations and crushing plants within the area of supreme municipality of İzmir are closed by the governor and municipality for many reasons and their permits are cancelled. This paper presents solutions to the problems occurred in the past, lessons to be learned and prevent the similar problems that may occur in the future.

1. GİRİŞ

İnşaat endüstrisi diğer tüm endüstrilere göre çok daha fazla çeşitli malzemenin kullanıldığı bir sektördür. Lokomotif bir endüstri olması nedeniyle direkt ve dolaylı olarak bir çok işyerine iş yaratmakta, çok fazla insanın istihdamına neden olmaktadır.

Tüvenan yada işlenmiş olarak doğal kaynaklarımız bu endüstrinin en önemli girdisini oluşturmaktadır. Kırma taştan - çimentoya, topraktan- kuma, demirden - bakıra, seramikten - cama, kireçten - boyaya kadar doğal kaynaklarımız ve bunların uç ürünleri bu endüstrinin olmazsa olmazlarıdır.

Bu doğal kaynakların üretildiği işyerleri, işyerlerinin sahipleri, üretimde çalışan işçileri, sadece üretimle mi uğraşıyorlar? Sadece üretimi daha kaliteli daha ekonomik nasıl üretiriz diye mi düşünüyorlar? Yada bir başka deyişle en başta bunu mu düşünüyorlar?

Keşke bu soruya evet diyebilseydik. İlk olarak düşünülmesi gereken bu konu ülkemizde özellikle İzmir'de maalesef en son sırada düşünölmektedir. Onu da işyerinizi ayakta tutmayı becerbilirseniz düşünöbiliyorsunuz.

İş yerlerimiz, işverenlerimiz ve işçilerimiz kelimenin tam anlamıyla; hukuk ve mevzuat karmaşası içinde, vergi cenneti bir ülkede kurşuna kadar vergilendirilme kısıcında, Çinli'sine kadar kaçak işçinin bulunduğu ülkemizde SSK denetiminde, engellenemeyen kaçak üreticilerin haksız rekabet şartları altında, patlayıcı madde üreticilerinin patlayıcı madde deposu ve hazır anfo dayatmaları karşısında, her an burun buruna olduğu iş kazası riskine rağmen hala onurlarıyla üretim yapmaya, ayakta kalmaya çalışıyor.

İnşaat sektörüne İzmir'de ham madde üreten, kırma taş, çimento, kireç, seramik, boya vb. lerini üreten işyerleri, madenciler üretim yapamaz, yarınını göremez duruma gelmiştir. Bu sorunlara acilen çözüm üretölmek zorundadır.

Üreticilerin ve mevzuatı uygulamakla görevli kamu personelinin en önemli sorunlarının başında konu ile ilgili hukuk düzenini çok karmaşık görmeleri ve özümseyememeleri gelmektedir. Çevre kanunu, Umumi Hıfzısıhha kanunu, Maden Kanunu, Orman Kanunu, Taş ocakları nizamnamesi, Mera Kanunu, Askeri yasak bölgeler kanunu, Kültür ve Tabiat Varlıklarını koruma mevzuatı ve Zeytincilik kanunu gibi kanunların iyi öğrenilmesi ve hazmedilmesi, uygulayıcılarında yanlışla düşmemeleri gerekmektedir.

2. MEVZUATIN PRATİKTEKİ UYGULAMALARI

2.1. Doğal Sit Problemleri

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulları İzmir ilinde; Bornova'da Çeşme yarımadasında, Buca'da Foça'da çok geniş alanları 1. derece doğal sit ilan etmiştir. Mevzuatta gösterilen tanımlamaya uymayan ve yeterli incelemeler yapılmadan ilan edilen sit alanları, bir anda işletmelerin kapatılmasına ve bu alanlarda yeni işletme kurulmasına engel olmaktadır. Kurullara veya idari yarıya yapılan itirazlar üzerine, ilan edilen sit kararlarının çoğunun ya derecesi düşürülmekte ya da iptal edilmektedir. Bu konuda çok sayıda örnek mevcuttur. Hatalı kararlar düzeltilse bile işletmeler kararların düzeltilmesine kadar geçen yıllar boyunca uğradıkları mağduriyeti telafi edemez hale gelmektedirler.

2.2. Vergi Mevzuatı Problemleri

İnşaat sektörüne hammadde üreten işletmelerin ürün sattığı müşterilerinin çok büyük bölümü hazır beton firmaları, prefabrik yapı elemanları fabrikaları gibi faturasız mal almayan ciddi tüketicilerdir. Ürününün %80-85'ini buralara satan üretici geri kalan %15-20 için faturasız mal satma riskini göze alamaz zaten de almamaktadır. Alsanız bile yıllık imalat haritaları ile gerçeğin tespiti çok kolaydır. Bu nedenle bizim sektörümüzde vergilendirilmemiş hiçbir gelir yoktur. Sektör ilave rüsum bedelleri, çok yüksek orman kira bedelleri vb. altında bile her gelirinin kuruşuna kadar vergisini ödemeye mahkumdur. Buna hiçbir itirazımız yoktur. Bizim itirazımız nerdeyse hiç vergi ödemeyen diğer sektörlerdedir. Maliyenin

küresteki kazlarından biri ücretli kesimse diğeri de madencilerdir.

2.3. S.S.K. Mevzuatı Problemleri

Patlayıcı madde kullanarak ağır iş makineleri arazide üretim yapan sektörümüzde iş kazası riski çok yüksektir. İşyerlerinde her türlü koruyucu tedbire, verilen eğitime rağmen iş kazaları kaçınılmaz durumdadır. Böyle bir kaza durumunda S.S. Kurumu sigortacılığın doğası gereği olması gereken yükümlülüklerini yerine getirmek yerine, bu yükümlülükleri tüm mali boyutları ile işverene yüklemeye çalışmaktadır. Bu bedeller bazen işyerinin varlığını sürdürmesine son vermesini gerektirecek boyutlara gelmektedir.

Diğer sektörlerde sigortasız veya kaçak yabancı işçi çalıştırılması mümkün olabilirken iş kazası riski yüksek olan madencilik sektöründe hiçbir işyerinde sigortasız işçi çalıştırılmamaktadır. Bu durum madencilik sektörü ile diğer iş alanları arasında haksız rekabete sebep olmaktadır.

2.4. Patlayıcı Madde Satın Alma, Kullanma, Depolama Problemleri

Patlayıcı maddelere ilişkin tüzükte yapılan bazı değişikliklerin nedenini, neye hizmet ettiğini, kimlerin menfaatine hizmet ettiğini anlayabilmek mümkün değildir. Patlayıcı madde depolarına getirilmek istenen standartlarda patlayıcı madde üretilen fabrikalarla küçük ölçekli tüketici bile aynı kefeye konmaktadır. Türkiye genelinde 1200 patlayıcı madde deposundan sadece 20 adet depo izin alabilmiştir. Bu çözümsüzlük madencileri çaresiz bırakmıştır. İki tonluk seyyar depolarla sağlıksız geçici çözümlerle gün kurtarılmaya çalışılmaktadır.

Yine aynı tüzükle hazır anfo kullanılması zorunluluğu getirilmiştir. Tek başına patlama ve patlatma özelliği bulunmayan T.A. Nitratın mazotla karıştırılması kaçak patlayıcı madde üretimi olarak kabul edilmiştir. Tüm ülke madencileri iki üretici firmaya adeta peşkeş çekilmiştir. Mahalle bakkallarında bile satılabilen nitrat esaslı gübreler madenciye yasaklanmıştır.

Akla ve vicdana sığmayan, bu kararlar derhal tekrar gözden geçirilmelidir.

2.5. Taş Ocağı Ruhsatı Alınmasında Karşılaşılan Problemler

1901 tarihinde yürürlüğe girmiş olan Taş ocakları nizamnamesinin hala yürürlükte olması ise başlı başına trajikomik bir olaydır. Bilindiği üzere inşaat sektörünün en önemli girdileri olan kırma taşın, kumun üretildiği doğal kaynakların önemli bir bölümü bu nizamnameye göre ruhsatlandırılmaktadır.

Böyle bir ruhsata güvenerek hiçbir yatırımcı işyeri kurmaz, kuramaz. Bilindiği üzere ruhsatı alabilmek için öncelikle sahayı Milli Emlak Müdürlüğünden kiralamak gerekmektedir. Sahayı kiralama aşamasına getirebilmek için ilgili tüm kurumlardan uygun görüş almak ve akabinde çevre izni almak zorunluluğu vardır. Bu prosedürün tamamlanması ve masraflarının karşılanması tamamen talep sahibine aittir. Saha kiralama aşamasına geldiğinde ise taş ocağı talebi için koşturan, masraf eden yatırımcı hiçbir hak iddia edemez. Saha otomatikman ihaleye çıkarılır. En yüksek bedeli veren hiç ilgisiz bir insan bu ihaleyi çok rahat kazanabilir. Milli Emlak kiralamaları genelde en çok beş yıl olarak yapılmaktadır. Rezervin birim fiyatla çarpılması ile bulunan taban ihale bedeli ise gerçekten çok yüksektir. Bu bedellerin anormal derecede yüksek olması beraberinde rezerv hesaplamaları sırasında bir takım suiistimalleri de otomatikman gündeme getirebilmektedir.

İhaleyi alarak alanı Milli Emlak Müdürlüğünden kiralayan yatırımcı daha sonra Özel İdareden taş ocağı ruhsatı almak için başvuru yapar. Özel İdare yetkilileri de aşağı yukarı aynı prosedürü tekrar ikmal eder. Tamamlanan ruhsat dosyanız il Daimi Encümeninde görüşülür. Tümünden politik etkilere açık olan bu yerel yapıda keyfiyete göre işlem yapılır. Hukuki veya yerel bir engeli olsa ikmal edilmesi mümkün olmayan dosyanız keyfiyet nedeniyle ret edildiğinde bunun gerekçesini dahi Öğrenme hakkınız yoktur. Talep edilen rüsum bedelleri de milli emlak ihale bedellerine yakındır.

Hepsinden önemlisi bu sahalar büyük çoğunlukla üç veya beş yıl için verilmektedir. Süre sonunda sahalar tekrar ihaleye çıkarılmaktadır. Madencilik alt yapısını kendi oluşturan bir sektördür. Bu ruhsat süresinde gerçek madenciler ancak yolunu açar, suyunu elektriğini getirir, ocaklarını kademelerini hazırlar, nebatlı örtünün dekapajını yapar. Alt yapı

çalışmaları daha bitirilmeden ruhsat süresi dolar. Yeni ihalede ise burayı tekrar kiralayabümenizin hiçbir garantisi yoktur. Bu koşullar altında hiçbir ciddi madenci taş ocağı ruhsatı olarak yatırıma kalkışmaz, kalkışamaz. Nitekim İzmir ilinde özel sektöre en son ciddi üretim yapılabilecek ruhsat 1985 yılında verilebilmiştir. Bununda gerekçesi verilmiş eski taş ocağı ruhsat alanının Bir Çimento fabrikasının maden ruhsatına çakışmasıdır. Bu tarihten sonra yirmi yıldır özel sektör, orta ölçekli bir yatırımın bile yapılabileceği tek bir taş ocağı ruhsatı almamıştır.

2.6. Maden Ruhsatı ta Taş, Toprak, Kum, Mıdır Üretilmesi

Mevzuat karmaşası özellikle Özel İdare Müdürlükleri ile maden ruhsat sahipleri arasında yaşanmaktadır. Bazı Özel idare yetkilileri maden yasasına uygun olarak Maden İşleri Genel Müdürlüğü'nün denetiminde yapılan üretime müdahale ederek, rüsum almaya uğraşmaktadır.

Bilindiği üzere taş, toprak, kum, mıdır vb malzemeler; taşocakları nizamnamesine tabi ruhsatların dışında maden ruhsatları ile de üretilebilir. Maden yasasına tabi malzemeler kullanım amacına bakılmaksızın ruhsatlandırılırlar. Maden yasasına tabi malzemelerin Taş ocakları nizamnamesi ile ilgileri yoktur. Bu husus Danıştay'ın bir çok kararı ile de onanmıştır.

Aşağıdaki üç Danıştay kararı durumu çok açık olarak özetlemektedir.

1. Danıştay 8. Dairenin 1995/1169 ve 1994/989 sayılı kararları "içinde %90 dan az SiO₂ bulunan malzeme maden sayılmaz" bu nedenle Taşocakları tüzüğüne göre ruhsatlandırılır demektir. Bilindiği üzere doğal kumların tümü içinde SiO₂ içerir ve inşaatlarda toz mıdır olarak kullanılır. Bu kumun içindeki SiO₂ miktarı %90 ve daha fazla ise madendir. SiO₂ %90 nın altında ise maden değildir. Bu kum madense maden ruhsatı ile, değilse taş ocağı ruhsatı ile üretilecektir. Maden sayılan kumu madenci ister inşaatlarda mıdır olarak isterse cam vb. üretimlerde kullanabilir. Bu hususta yasal mevzuatta hiçbir engel yoktur. Kullanım alanını belirleyici tek faktör ise piyasanın ekonomi kurallarıdır. Her üretici üretimi daha

yüksek fiyatla satmak, işyerini geliştirmeyi ister.

2. Danıştay 8. Dairesinin 1999/1654 sayılı kararı ile "maden tanımına girdiği saptanan Maden yasası kapsamındaki maddeler için il özel idarelerinin işletme izni verme yetkisi bulunmadığı" hususu onanmıştır.
3. Danıştay 8. Dairenin 1990/830 sayılı kararı "bentonit maddesi maden yasasının 2. maddesinde Maden yasası kapsamındaki maden olarak gözükmektedir. Artık özel idarenin yetki alanı dışına çıkan ve Maden Yasası kapsamında olan ocak alanındaki izinli yada izinsiz çalışmalar konusunda yetkili makam Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı" dır demektedir.

Danıştay kararlarından da açıkça görüldüğü üzere maden ruhsatları ile de taş, kum, mıcır vb. ler yasal olarak üretilebilir.

- > Taş kum, mıcır elde edilebilen ve 1901 tarihli Taş ocakları nizamnamesine göre verilen ruhsatlara tabi doğal kaynaklar: Kalkerler,

Traslar, % 30 dan az Al_2O_3 içeren killer, %90 dan az SiO_2 içeren kumlar, çakıllar, blok vermeyen ve kesilip parlatılarak kullanılmayacak olan mermerlerdir.

Taş, kum, mıcır elde edilebilen Maden Kanununa tabi doğal kaynaklar: Kalsit, dolomit, perlit, pomza, zeolit, %90 ve üzerinde SiO_2 içeren kumlar, %30 dan fazla Al_2O_3 içeren killer gibi yasanın 2. maddesinde maden sayılan maddeler, 1985-1987 arası ruhsata bağlanmış olan mermerlerdir.

Maden yasası ile taş ocakları nizamnamesi arasındaki hukuki sınır çizgisi Çizelge 1 'de verilmektedir. Maden ruhsatlarının denetimi Maden yasasına göre Maden işleri Genel Müdürlüğü'nce yapılmaktadır. Maden yasasına aykırı çalışmaları, Genel Müdürlük tespit ettiğinde, cezalandırılması için Valiliklere talimat göndermektedir. Maden yasasının 7. maddesine göre alınması gereken izinleri almadan çalışan maden sahalarının maden kanunu açısından cezalandırılması ise 7. maddeye göre gene Genel Müdürlükçe yapılmaktadır.

Çizelge 1. Taş, toprak, kum, mıcır vb. hammaddelerin üretilebildiği doğal kaynaklar

A-Taş Ocakları Nizamnamesine Tabi Olanlar	B- Maden Yasasına Tabi Olanlar
Kalkerler	Yasanın 2. maddesinde maden sayılan maddeler (kalsit, dolomit, perlit, pomza, zeolit, vb.)
Traslar	%90 ve daha çok SiO_2 içeren kumlar
%90 dan az SiO_2 içeren kumlar	%30 ve daha çok Al_2O_3 içeren killer
%30 dan az Al_2O_3 içeren killer	İntibak yapmış eski taş ocağı ruhsatları
Dere çakılları	Sadece işletme ruhsatlarındaki 36.madde ürünleri
Blok vermeyen, kesilip parlatılarak kullanılmayan mermerler	1985-1987 arası müracaat edilip ruhsatı alınmış mermerler

2.7. Çevre, Orman Ve Umumi Hıfzısıhha Kanunu İle İlgili Problemler

İnşaat endüstrisine hammadde üreten işyerleri, Çevre, Orman ve Umumi Hıfzısıhha kanunları ile de sık sık karşı karşıya gelmektedir.

İzmir Valiliği ve İl Genel Meclisi'nde 1992 yılından itibaren özellikle İzmir girişinde Belkahve'de bulunan ve yoldan görülen taş ve maden ocakları ile konkasör tesisleri hakkında kapatma yönünde düşünceler gelişmeye başladı. Süresi dolan taş ocağı ve kireç ocağı ruhsatları

Valilik tarafından yenilenmedi. Ruhsatların temdit edilmemesi nedeniyle birçok firma işyerlerini kapatmak zorunda kaldı.

1996 yılında yapılan iki ayrı İl Mahalli Çevre Kurulu toplantısında; Büyükşehir Belediye Mücavir Alan sınırları içindeki tüm maden ve taş ocakları ile konkasör tesislerinin faaliyetten men edilmesi ve bu bölgelerin park ve rekreasyon alanı ilan edilmesi kararları alındı.

Büyükşehir Belediyesi bu mahalli çevre kurulu kararlarına uyarak Büyükşehir Belediyesi Mücavir

alan sınırları içindeki tüm maden ve taş ocakları ile konkasör tesislerinin Umumi Hıfzısıhha kanunlarına göre verilen GSM (gayri sıhhi Müessese) ruhsatlarını iptal etti ve işletmeleri mühürleyerek kapattı. Büyükşehir Belediye Meclisinin 10.07.1997 tarih ve 05/184 sayılı kararı "Kapatılan eski ocak alanlarının İzmir'e tekrar kazandırılmak amacı ile park ve rekreasyon alanı olarak belirlenmesine ilişkin 1/25000 ve 1/5000 ölçekli nazım imar planı değişikliği" önerisi oybirliği ile uygun görülmüştür. Bu plan değişikliği ile eski taş ocağı alanları park ve rekreasyon alanı ilan edilmiştir.

Aslında bu kapatma kararları belli bir nizam ve süre içinde işyerleri mağdur edilmeden ve kapatılan alanlar düzenlenip İzmir'e tekrar kazandırılarak uygulanabilirdi. O günün şartlarında bu ortam, İzmir Valiliği ve Belediye Yetkilileri ile işyerlerinin sahipleri arasında yaratılamadı. Yasak kararına uyan, hukuka saygılı bir çok firma işyerini kapatarak faaliyetine son verdi. Bazı firmalar ise işyerlerini kapatmadan fasillarla kaçak çalışmaya başladı. Belediye yaptığı denetlemelerde bu kaçak çalışmalar hakkında mühür fekki nedeniyle Cumhuriyet Savcılıklarına suç duyurusunda bulundu. Halen İzmir Mahkemelerinde bir çok mühür fekki davası sürmektedir.

Belediyenin, işyerlerinin GSM ruhsatlarını iptal edip, işyerlerini mühürleyerek kapatması, işyerlerinin tümü tarafından dava edildi. Davalar Belediye lehine sonuçlandı. Mahkeme kararları Danıştay tarafından onanarak kesinleşti.

Bilindiği üzere umumi hıfzısıhha kanunu gereği GSM ruhsatı olmayan hiçbir taş ve maden ocağı, konkasör tesisi üretim yapamaz. GSM ruhsatları iptal edilerek faaliyetten men edilmiş bir tesise başka kurumun kendi mevzuatına uygun olsa bile, izin vermesi ancak kaçak çalışmayı teşvik eder.Devlet kurumları arasındaki organizasyon eksikliği nedeniyle kaçak çalışmaların bazıları bugün dahi devam etmektedir.Orman Bakanlığının 24/01/2001 ve 01/12/2003 tarihli iki adet Bakanlık oluru ile orman açısından sorun çözüm aşamasına girmiştir. Orman Bakanlığı artık GSM ruhsatı olmayan, çevre izni olmayan, kısacası başka kurumlardan alınması gereken izinler alınmadan hiçbir talebe orman izni vermemektedir. Ancak GSM ruhsatı olmadan kaçak çalışan işletmeler hala patlayıcı madde ruhsatı alıp patlayıcı madde

kullanabilmekte, mühürlenmiş konkasörler halen elektrik kullanabilmekte, halen ocaklarda izinsiz taş üretiminde bulunabilmektedir.

Devlet yetkilileri haksız rekabete neden olan GSM ruhsatsız bu firmaları 1996 yılından beri maalesef durduramamıştır. Valilik ve Belediye kararına uyararak işyerini kapatan hukuka saygılı işyerleri mağdur olmuşlardır.

Üstelik Valilik ve Belediye, kesinleşmiş yargı kararları nedeniyle bu alanların tekrar taş ve maden ocağı olarak kullanılmasına müsaade edemeyecek durumdadır. Ayrıca bu alanlara yeni izin verilmesi, kapatılmış firmalara tazminat hakkı doğuracaktır.

Eski taş ve maden ocağı alanları üretimi amaçlamayacak biçimde rehabilite edilip yeşillendirilmelidir.

Mahkeme kararları ile de kesinleşen Belediye Mücavir alan sınırları içinde taş ve maden ocağı ve konkasör tesisi çalıştırmama kararı Valilik ve Belediye yetkilileri ile sektör içindeki insanları yeni arayışlara itti.

Valilik ve Belediye bu amaçla organize taş ocağı bölgesi kurmak için harekete geçti. İzmir'de en uygun bölge olarak Buca ilçesinin Gökdere Köyü tespit edildi. Yapılan incelemeler sonucunda orman yapısı ve yer altı suları nedeniyle saha sakıncalı bulundu ayrıca köylülerinde tümü olaya karşı çıktı.

Aslında bu organize taş ocağı bölgesi fikri baştan ölü doğmuştur. Çünkü patlayıcı madde kullanarak taş üreten, işletmeler mecburen belli uzaklıklarda kurulacaktır. Bu nedenle organize sanayiinin ilk girişini tutan firma nakliye ve konum itibarı ile avantajlıdır. Daha uzaktaki işletmenin girişteki işletmeyle rekabet edebilme olanağı yoktur. Uzun uğraşlar sonucunda projenin uygulanamayacağı anlaşıldığından proje iptal edildi.

Bu olumsuzluklara rağmen, yasaklanmış olan belediye mücavir alan sınırları dışında hukuka uygun olarak, Bornova'da, Torbalı'da, Bergama'da, Aliağa'da yeni ocaklar yeni tesisler açıldı, yeni kireç fabrikaları, asfalt tesisleri kuruldu.

Halen birçok yeni çevre izni ve GSM ruhsatı alma çalışmaları devam etmektedir. Başlangıçta duyulan ihtiyacın karşılanamaması korkusu bugün

geçerliliğini yitirmiştir. Bugün İzmir ve yakın çevresinin tüm ihtiyacı yasal ocaklardan karşılanabilecek kapasiteye ulaşılmış hatta arz fazlası mevcuttur.

Artık, su kendi mecrasına akarak üzeredir.

3. SONUÇ VE ÖNERİLER

İzmir'de 1992 yılından itibaren yaşanan olaylar ; maden ve inşaat sektörünü, devlet memurlarını, işverenleri, işçileri, kısaca tüm İzmir halkını çok üzdü, çok mağdur etti. İzmir'de yaşanan sıkıntılar işyerlerine olduğu kadar Valilik ve Belediye yetkililerine de bir çok şey öğretmiştir.

İşyerleri, işverenler ve işçilerin daha rahat ve daha güvenli çalışabilmeleri, kamu personelinin görevlerini daha kolay, daha verimli ve daha şeffaf yerine getirebilmeleri amacıyla bundan sonra;

- 1- Ocaklar, yerleşim alanına görüntü vermeyecek şekilde açılmalıdır.
- 2- Galeri patlatmaları yapılmamalıdır.
- 3- Ocaklarda yüksek üretim kademeleri oluşturulmamalıdır.
- 4- Çevre önlemleri konusunda daha duyarlı olunmalıdır.
- 5- Sağlık koruma bandı tesis edilerek yerleşim alanlarının işyerinin etrafını sarması önlenmelidir.
- 6- Hatalı ve standart dışı çalışmalara anında müdahale edilmelidir.
- 7- Kaçak çalışmalar engellenmelidir.

Yasa ve yönetmeliklerin insanlarımızın önünü açtığı, yöneticilerin herkese eşit ve adil davrandığı, huzur ve güven içinde üretimin yapılabildiği, haksız rekabetin olmadığı, sadece yerli değil yabancı firmalarla da en kaliteliyi en ekonomik olarak rekabet ortamında üretebileceğimiz yatırım ortamının yaratılması zorunludur. Bu yatırım ortamının gerçekleştirilmesi için herkes üzerine düşeni yapmak zorundadır.

KAYNAKLAR

Kula M., 1999. *Agrega İşletmeciliğinin Türk Hukuk Sistemi İçindeki Yeri*, 2. Ulusal Kırmata Taş Sempozyumu Bildiriler Kitabı, s:261-275, İstanbul.

Topaloğlu M., 2003, Maden ve Taş Ocakları Hukuku, Karahan yayınları, Ankara.

Kültür ve Tabiat Varlıkları Mevzuatı. Kültür Bakanlığı yayınları, 1996, Ankara.

Çevre Kanunu ve Çevre Sağlığı Mevzuatı. Seçkin yayınevi, 1995, Ankara.

Ayata R. Maden Kanunu ve İlgili Mevzuatlar. Duman ofset, 1997, Ankara.